

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• FOR RELIGION OG KULTUR •

76. ÅRGANG

15. AUGUST 1964

A V I N N H O L D E T :
BISKOPEN (LEDER) - DEN LANGE ARBEIDSDAGEN - VÅR-
TEGN I «LEOPARDENS» LAND - BLIKK PÅ TIDEN - LITTE-
RATUR - LESERBREV

NR
15

NESTE NUMMER UTKOMMER 29. AUGUST 1964

AV KIRKENS LIV

Uken 16.—22. aug.

TRETTENDE SØND. E. PINSE
Epistel: Gal. 3, 16—22.

Evangelium: Luk. 17, 11—19.

Epistelen er et utdrag av Galaterebrevet, det mest polemiske skrift vi har fra apostelen Paulus' hånd. Brodden er rettet mot de kristne av jødisk opprinnelse som mener at også en streng overholdelse av Moseloven hører med til kristendommens vesen: er Moseloven kanskje ikke av Gud? Jo, den er det, svarer Paulus, men må sees i en bestemt historisk sammenheng. Pakten mellom Gud og folket stammer fra Abraham og besto helt og holdent i et løfte fra Gud, et ufortjent løfte om frelse. Det er dette løfte som blir innfridd ved Jesus Kristus. Mose lovgivning var en midlertidig ordning — den kom da også i stand lenge etter Abrahams tid — og former altså en parentes. Som «pedagog» hadde den sin oppgave, men det er ikke først og fremst i forhold til Moses, men i forhold til Abraham at Jesu verk bør forstås; som nåde mer enn som lov, selv om de kristne ikke er uten lov. For dem gjelder nemlig kjærlighetens lov. Evangeliet om de ti spedalske, som ble helbredet men som ikke takket, unnatt den ene av dem som var samaritan, lærer oss ikke bare at vi skal være takknemlige — det sier seg selv. Det sier også at de mest takknemlige overfor Gud sjelden er de som tror de står Vår Herre nærmest.

MANDAG: *Hyacint*, dominikaner. Utrettelig forkynner av evangeliet, først og fremst i sitt hjemland, Polen. († 1257).

TIRSDAG: Ferialdag.

ONSDAG: *Johannes Eudes*, bekjenner. Hans navn er bl. a. knyttet til utbredelsen av Jesu Hjertendakten. († 1680.)

TORS DAG: *Bernard av Clairvaux*, abbed og kirkelærer. Grunnla ikke selv Cistercienserordenen, men ble opphav til dens voldsomme ekspansjon. Han dominerer fullstendig den vest-europeiske historie i det 12. årh. († 1153.)

FREDAG: *Jeanne de Chantal*, enke. Hun stod Frans av Sales

meget nær og grunnla med hans hjelp et ordenssamfunn for kvinner som tjente som modell for flere senere klosterorganisasjoner. († 1641.)

LØRDAG: *Marias rene hjerte*.

Uken 23.—29. aug.

FJORTENDE SØND. E. PINSE
Epistel: Gal. 5, 16—24.

Evangelium: Matt. 6, 24—33.

I dagens epistel setter Paulus kjødets gjerninger opp mot åndens frukter. Med «kjød» mener han her ikke det legemlige, jordiske, materielle, men det som er fremmed for Gud, som lukker seg for den guddommelige innflytelse. Derfor skal kjødet også korsfestes, forat ånden skal leve og bære rike frukter såsom glede, fred og kjærlighet.

Evangeliet inneholder de berømte ord om himmelens fugler og markens liljer. Hvor ofte plager vi ikke oss selv med unødig omsorg og trelles faktisk under våre bekymringer. Ville det ikke være klokere om vi brydde oss mer om det som ikke forgår, og mindre om det forgjengelige?

MANDAG: *Bartholomeus*, apostel.

TIRSDAG: *Ludvig den bellige*, fransk konge, en av høymiddelalderens mest tiltalende skikkelser. Han levde som konge i Frans av Assisis ånd. († 1270.)

ONSDAG: Ferialdag.

TORS DAG: *Josef Calasanz*, viet sitt liv til oppdragelsen av ungdommen og grunnla en orden for å fremme denne sak. († 1048.)

FREDAG: *Augustin*, biskop av Hippo og kirkelærer. Få helgener har i samme grad som han preget utviklingen av den vesterlandske kristendom, ikke minst ble hans problemstillinger avgjørende på reformasjonstiden. († 430.)

LØRDAG: *Johannes Døperens balsbugging*. St. Hansaften ble Døperen feiret med hvite paramenter: det var hans fødsel (Luk. 1) festen gjaldt. Idag feires han som martyr med røde messeklær: han ble halshugget på Herodes' fødselsdag ifølge evangeliets beretning (f. eks. Mark. 6).

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER	Stille messe	Høymesse
OSLO: <i>St. Olavs kirke</i> , Akersveien 5. Biskopen og prestegården 42 52 87. Sogneprestkontoret 41 41 61	7.00 9.00 9.45	11.00 — Eng.
<i>St. Hallvard kirke</i> , Fransiskanerne, Urtegt. 29, tlf. 68 08 68	8.30 19.00	11.00 —
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71	8.15 9.00 11.30	10.00 — —
<i>Vår Frue Villas kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	8.30	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 212355	9.30	—
<i>Lunden kapell</i> , Trondheimsveien 309, tlf. 21 25 87	—	9.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209	8.00	11.00
BERGEN: <i>St. Pauls kirke</i> , Christies gt. 16, tlf. 15 410	8.00 9.00	10.30 —
<i>Vår Frue kirke</i> , Helleveien, tlf. 56 245	9.30 19.00	— —
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappelenstgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongens gt. 9, tlf. 11 438	8.30	10.45
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V's pl. 1, tlf. 1168	8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvgt. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haralds gt. 21, tlf. 3195	8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresia kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: <i>Mariakapellet</i> , Weidemannstgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romerikstgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikael's kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 3388	—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverres gt. 26, tlf. 50 793	7.45	10.45
SARPSBØRG: <i>St. Olavs kapell</i> (hver 14. dag) O. Haraldsstgt. 49, tlf. 53 765	18.30	—
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30	10.45
STAVANGER: <i>St. Svithun kirke</i> , Dronningstgt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.30
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordgt. 1, tlf. 11 969	8.00	10.45
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> , Prinsstgt. 2a2. Biskopen og prestegården tlf. 21 214	8.45 19.00	11.00 —
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila, tlf. 21 671	6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flintegt. 5, tlf. 2779	8.00	11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke</i> og <i>St. Eysteins sykehjem</i> , Jernbanegt. 29	8.30	11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 1100	8.30	11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Nørvesund, tlf. 7558	8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke</i> , Storgt. 94. Biskopen og prestegården, tlf. 3604	8.15	10.30
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Mellomveien 15, tlf. 2101	6.20	—
BODØ: <i>St. Eystein kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 21 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 1447 (1. VII—31.VIII) (St. Elisabeth Institutt, tlf. 1392)	19.00 8.00	10.30 10.30
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 1205	8.00	10.30

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaktør: Pater Hallvard Rieber-Mohn.
Redaksjonens adresse: Neuberggaten 15, Oslo 3.
Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo.
Kontortid: 9—16. Lørdag: 9—14. - Tlf. 42 31 70
Boligtelefoner: Redaksjonen 55 07 71.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 20 pr. år -
Kr. 10 pr. ½ år. Utlandet kr. 24.

Annonser: 10 dager før utg.dagen
(se nederst på omslagssiden). 24
nummer årlig. - Postgiro 153 21

BISKOPEN

Den katolske kirke er i sitt vesen en «episkopal» kirke — en biskopkirke. En hel verden har sett det synliggjort i Vatikan-konsilets store forsamling: *Biskopene* — samlet i sitt apostoliske «kollegium» og i regionale konferanser, eller hver for seg hjemme i sitt bispedømme — leder Kirken. I deres embete bæres arven og tradisjonen fra Jesu apostler videre gjennom tiden og rommet, i deres oppgave som «tilsynsmenn» er Jesu vidtgående fullmakter til apostlene nærværende og virksomme.

Menneskelig sett er det et «umulig» embete, knusende i sitt ansvar. Ingen prest i vår kirke «søker» et slikt embete, selv når det er ledig. Han utnevnes, etter uhyre samvittighetsfull forberedelse hos de utnevneende myndigheter i Rom. Og hans mottagelse av utnevelsen — ikke minst når han føler den skremmende og knugende — er bare en del av den lydighet og selvfornektelse i Kirkens tjeneste han høytidelig lovte da han ble viet til prest. Avslå kan han bare av uhyre vektige grunner — det skjer da også helt unntagelsesvis at det aksepteres. Til gjengjeld gir Kirken enhver biskop stor tillit og myndighet og støtter ham på alle måter i hans ansvarsfulle oppgave. Han er «overhyrden», den eneste rettmessige leder av den katolske kirkes liv og gjerning innenfor et gitt område. Han skal ikke bare forvalte det overleverte, men føre Kirken videre ut i misjon og evangelisering ved å samordne den geistlighet og det legfolk som er ham betrodd, til enig innsats. Det krever ikke bare sin mann. Det fordrer mer enn alminnelige menneskelige ressurser.

Våre biskoper blir altså egentlig avkrevet det umulige. Deres utdannelse er normalt den filosofisk-teologiske, videreført til en akademisk grad. Dessuten oftest en mer eller mindre fordypet spesialisering i kirkerett — noen greier enda å forene det med god innsikt i sivilretten der hvor de virker. Men de krav Kirken stiller til dem går jo faktisk langt ut over dette. De skal kunne *administrere*, med innsikt i økonomi og eiendomsforvaltning. De skal være *personalsjefer* for sitt presteskap — helst og oftest også noe mer. De skal kunne bedømme skoler og sykehus, tomtekjøp og trykningsutgifter, kirkekunst og ekteskapslovgivning. De skal kunne belære og forkynne, muntlig og skriftlig. De skal være Kirkens lett synlige representanter og talsmenn utad, overfor sivile myndigheter og andre kirkesamfunn. Og meget, meget mer.

Ingen står i vår kirke frem og sier: «Jeg svarer til disse kravene — bruk meg!» Om Pius XI — en av de myndigste

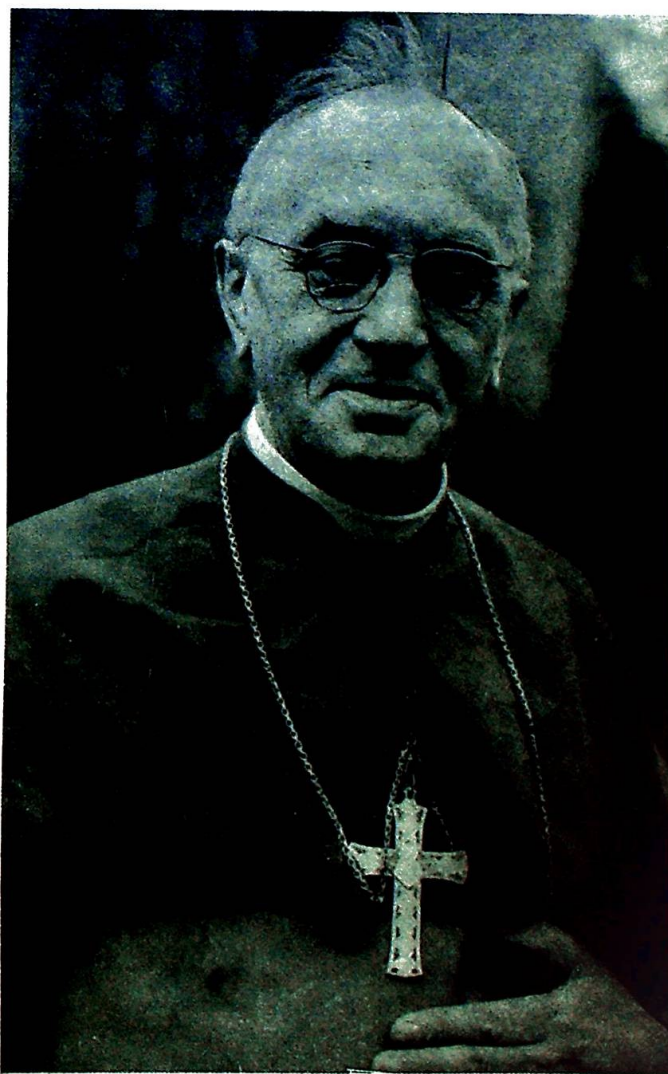
og klokeste av pavene i moderne tid — hevdes at han hyldet prinsippet: «Den som har mitraen i hodet, skal ikke ha den på hodet!» Han hadde målt oppgaven på menneskets krefter, og han visste at dette kunne en bare bøye seg for i lydighet mot Guds vilje, som en trosakt båret av Guds nåde og av de andre troendes forbønn.

Et embete og et menneske. Embetet er nøyaktig hva den hellige Paulus kaller det: En «grunnvoll», fordi det utgår fra Kristi egen innstiftelse og frelsesvilje overfor menneskene. I Oldtidens kirkesplittelser var det til biskopen — den rettmessige viede arvtager av apostlenes fullmakter — de troende så hen, for å fastslå hvor Kristus og hans kirke var: *Ubi Episcopus — ibi Christus*.

Dét er fremdeles aktuelt og sant i Kirkens liv: Der sitter mang en maktglad regjering rundt om i verden og ville gjerne påtvinge Kirken «tilsynsmenn» etter eget forgodtbefinnende og til egen verdslig nytte. De kommer liten vei — biskopsemetet i den katolske kirke har vært en seig rot å få opp av jordsmonnet, selv i en avkristnet verden. Et talende eksempel er nokså ferskt fra avisenes førstesider: Etter 14 års tvang og press har de kommunistiske myndighetene måttet gjeninnsette erkebiskopen av Praha i hans embete og rettigheter.

Selv lever vi under trosfrihetens forpliktende velsignelser. De er ikke selvfølgeligere enn at vår egen overhyrde, hvis feiring av 75-års dagen foranlediger disse betrakt-

(Forts. n. side)

DEN LANGE A

EN SAMTALE ME

Efter syv år i Norge ble pater Jacob Mangers i 1932 betrodd ledelsen av Sør-Norges katolikker. Det skulle bli...

BISKOP MANGERS

Faktisk var Biskopens krigslist nær ved å lykkes: Da han 18. mars i år fylte 75 år, viftet han vekk enhver feiring — nå var det jo fastetid og man kunne komme tilbake til saken, om absolutt nødvendig, til høsten. Men nå står altså høsten for døren, og ikke vil han feires eller intervjues nå heller. Han vifter igjen avvergende til det uavvendelige: At en biskops 75 årsdag og en 32 år lang embetsgjerning er noe å markere — også i «St. Olav». Men nå må han til: Vi kjenner biskop Mangers, og satte følgelig krigslist mot krigslist i denne sak. Over telefonen vokter vi oss vel for å be om et intervju — det hadde blitt nei. Vi anmodet om en samtale, og det har visst biskopen aldri nektet noen som hadde noe på hjertet. Beregningen slo da også til: Når en først sitter der med blokk og blyant, er han for eftergivende elskverdig til å sende en vekk, og lar seg utspørre, efter mange om og men.

Vi lever under små og oversiktlige forhold, og det er vel neppe mange sør-norske katolikker som ikke kjenner Biskopen personlig. Slik var forholdet mellom biskop og kirkefolk i oldkirken, da bispedømmene ennå var små — det er en god og menneskelig ordning. Den passer også godt til biskop Mangers' lynne — det er midt i sin flokk, til kirkefester, stevner og sammenkomster, at han virkelig trives. Og i sin gjerning har han alltid vært godt hjulpet av sin aktive glede ved å møte og kjenne mennesker — og huske og gjenkjenne dem med en hukommelse ut over det vanlige. Det litt fjerne, pompøse og seremonielle som ikke sjelden følger katolske overhyrder, også utenfor katedralkirkens kor, er ham fremmed — det enkle, ukunstlede, direkte som er vår livsstil her nord er ham naturlig, forbundet med jovial kontaktglede. Mange innen og utenfor vår kirke har visst glemt, eller simpelthen aldri visst, at han er «utlending». Om det så er navnet, passer det godt inn: «Mangers — Mangers», sa en norsk embedsmann til oss engang under en Nobelpris-middag hvor Biskopen var til stede: «Det er like nord for Bergen det!»

Nå går hans lange arbeidsdag iblant oss mot sin slutt,

ninger, blant minnene fra en lang bispegjerning også kan telle noen meget håndfaste oppgjør med voldsmakten, troppende bevestret opp i hans egen bispegård. Det er ikke det eneste som får oss til å huske, at dette embete bæres av et menneske som ofte er meget alene med sine avgjørelser og sitt ansvar og som har et selvfølgelig krav på vår takknemlighet og forbønn.

HRM.

og efterfølgeren står forlengst ved hans side. Efter denne konsil-sesjon må vi nok berede oss på et farvel. Da kommer vi tilbake til hva dette tredjedels århundre innebærer av vekst for Kirkens liv og nærvær i Norge. Her er vi ute i et annet journalistisk ærende: En samtale med mennesket bak embedet.

★

Luxembourg hører til de små, fredsæle nasjoner — som Norge. I Jacob Mangers' barndom, før århundreskiftet, må det ha vært en uforstyrret storhertugelig idyll — siden fikk det brutalt, to ganger med 25 års mellomrom, oppdage sin farlig strategiske beliggenhet midt i en stormakts oppmarsjområde. Det betød okkupasjon i første og anneksjon i annen verdenskrig. Men også dét tok jo slutt, og det er et trivelig og tilfreds hjemland biskop Mangers snart vender tilbake til, efter så mange år i utlandet.

Han er født i Stolzembourg, et lite landsens sted, den 18. mars 1889. Faren var gårdbruker og familien levde i beskjedne, men trygge kår.

ET TIDLIG KALL

— Var det tidlig, Monseigneur, at De tenke på å gå i Kirkens tjeneste?

— Vi hadde en god sogneprest som øvet adskillig innflytelse over min tidlige utvikling. Allerede i de siste årene i barneskolen hadde jeg fått det for meg at jeg skulle bli prest — helst misjonær. Jeg var bare 11—12 år gammel, men gikk allerede under navnet «pateren», så der må vel ha vært noe... Nå, der skulle jo studier til, og pengene var sjeldne dengang og min fars gårdsbruk var lite. Efter skolen tok jeg arbeide hos en bonde, men gikk unektelig mang en time bak pløgen og drømte om mine andre planer. Da jeg var 18 år syntes jeg på at der måtte bli en avgjørelse — dengang tenkte jeg på å tre inn hos benediktinermunkene i Clervaux. Men en maristpater foreslo meg å tre inn i hans kongregasjon, og slik ble det.

— Og så fulgte studiene?

— Ja — og de ble såmenn internasjonale. Forskole i Belgia, senere ved Sorbonnen i Paris, novisiat i Italia, i nærheten av Torino. Ved slutten av novisiatet var første verdenskrig brutt ut — jeg kom ikke hjem. Istedetfor kom jeg til Institut Catholique i Paris. Der begynte jeg på filosofien — og fortsatte den hos dominikanerne i Angelicum i Roma, der det etterhvert ble både en filosofisk og en teologisk doktorgrad.

— Og efter krigen?

— I de første etterkrigsårene ble jeg satt til å undervise unge skolastikere i filosofi, i ett av vår kongregasjons hus i Holland. Jeg likte godt å undervise, og selv om jeg ikke hadde glemt impulsen til å reise ut, eventuelt som misjonær, så kom den en tid i bakgrunnen.

— Og her innhentet skjebnen Dem?

— Ja — huset vårt het «St. Olavs Huis» — det var overtatt efter St. Josefsøstrene som jo da allerede lenge hadde virket i Norge. En dag fikk vi besøk av den aposto-

ARBEIDSDAGEN

BISKOP DR. JACOB MANGERS

like vikar for Norge, biskop *Jan Olav Smit*, som inn-trengende ba om assistanse. Jeg meldte meg straks, fikk min provinsials tillatelse og dro til Norge i 1925.

BERGEN – HAUGESUND – STAVANGER

— Det var nokså begivenhetsrike år for den katolske kirke, de første De tilbragte i Norge. Var det ikke nettopp mens opphisselsen omkring *Sigrid Undsets* og *Lars Eskelands* konversjoner var på sitt høyeste?

— Jo — og jeg møtte jo begge to for første gang nettopp da — senere ble de nære venner. Men foreløpig måtte jeg samle meg om å lære sproget. Allerede 3. søndag jeg var i landet satte sognepresten, Monsignore *Snoeys*, meg til å preke! En dyktig sproglærerinne ga meg timer to ganger i uken. Dengang ble en preken til på denne møysommelige måten: Først skrevet på fransk, så — møysommelig og ubehjelpelig! — oversatt av meg selv med leksika i hånden. Dernest rettet av min lærerinne, renskrevet, innøvet, prøve-fremført med betoning og uttale og endelig — gitt fra prekestolen! Det var meget arbeide, men en god metode!

— Og så var det snart ut i sognearbeidet?

Biskopen nikker til minnene om erfaringer som ble nyttige for ham også senere: — Ja, først seks års tid i Hauge-sund, de siste fem årene heldigvis sammen med en *confrater*, pater Bzdyl. I 1931 ble jeg utnevnt til sogneprest i Stavanger — der skulle jeg bli bare syv måneder. Men det visste jeg jo ikke dengang — min linje syntes trukket

... en 32-årig lang arbeidsdag, i byg-gende fredstid og tung krigstid, før en annen stod klar til å overta hyr-destaven, og biskop Mangers kunne be om avløsning.

opp: Sognearbeide samt prekenvirksomhet, særlig holdt jeg retretter for søstrene rundt om i bispedømmet.

I juli 1932 reiste jeg sydoover, på veien til maristenes provinsialkapitel gjorde jeg opphold i mitt hjem i Luxembourg. Der mottok jeg noen ubegripelige lykkønskings telegrammer fra Norge — jeg skjønnte ingenting. Så ringte den gamle erkebiskop Fallize, tidligere leder av Kirken i Norge og nå «pensjonist» i Luxembourg, og fortalte at jeg var utnevnt til biskop og apostolisk vikar i Oslo. Jeg nektet å tro det, men måtte bøye meg for et bekræftende telegram fra administratoren, Monsignore *Irgens*.

— Kom det så overraskende?

— Komplette overraskende. Jeg pakket straks kufferten og reiste neste dag direkte til Rom, for å be meg fritatt. Audiens ble straks innvilget hos pave Pius XI, men da jeg ankom i min sorte prestekjole og ble mottatt av pavens *Major Domus*, sa han: «Skal De gå inn til Hans Hellighet slik? Kommer De ikke i bispedrakt?» Jeg svarte at jeg

(Forts. n. side)

Biskopen har i sin embetstid reist flere preketige og tidsmessige kirkehus i bispedømmet. Dette er inngangen til St. Olav's kirke i Tønsberg, som arkitekt *Gunnar Bjerke* bygget og biskop Mangers vigslet i 1958.

var kommet for å frasi meg utnevnelsen. Da lo han godt. Og han fikk jo rett — paven lyttet vennlig til alle de grunner jeg syntes jeg kunne legge frem, men vek ikke en tomme fra sin beslutning.

— Pius XI skal ha vært en fjern og majestetisk skikkelse, Monseigneur. Husker De ham slik?

— Majestetisk, ja. Men ikke kold. Han var meget god mot meg, jeg kom ham nærmere under senere besøk. Achille Ratti var jo, helt til han ble erkebiskop av Milano, en pasjonert fjellklatrer, og fortalte meg at han også hadde hatt planer om alpinisme i Norge, ja engang billett til en Norges-reise. Men snart tok jo hans plikter ham bort fra yndlingssporten.

— Mens vi taler om så høyt plaserte personer — De har jo også kjent godt kong Haakon?

Biskopen lyser opp i et fornøyd smil — vi har rørt ved et godt minne.

— Ham tør jeg kalle en venn. En klok og god mann — jeg har sett ham munter under mange audienser og talt med ham i tunge stunder, som straks etter kronprinsessens død. Kong Haakon var en åpen og rettferdig personlighet — vet De hva han sa til meg da «Steinsviksaken» — den verste hets vi har hatt mot Moderkirken herhjemme — lå bak oss? Biskop Mangers humrer, og blir fjern i blikket. Kongen sa til meg: «Vel er jeg den norske kirkes overhode, men der kunne jeg ikke følge mine gode protestanter...»

MELLOMKRIGSTID OG OKKUPASJON

— Hvor ble De bispeviet, Monseigneur?

— I Luxembourg. Så var det å reise hjem, til en oppgave jeg ikke hadde ønsket. Selv hadde jeg gjerne sett Monsignore *Henrik Irgens* utnevnt, enda så ung han var, og da jeg overtok, sa jeg til ham: «Nå blir jeg sittende i ti år — så overtar De!» Han var meg til uvurderlig hjelp i årene før krigen. Men Vårherre hadde ment det anderledes — hans plutselige død, bare 38 år gammel, året før den annen verdenskrig, brøt ut, er det vondeste som har rammet meg personlig i min biskopstid. Han slet seg ut, energisk på ferde for å organisere like til detaljer det han påtok seg. To dager før sin død sa han til meg, for første gang: «Jeg er trett». Jeg svarte: «De må vite å la Dem hjelpe. En dag stuper De...» Neste dag besøkte han noen slektninger, kom sent hjem og gikk rett på nattarbeide med det nye nummer av «St. Olav», som han redigerte. Neste morgen ble jeg kalt til hans værelse — hjertet hadde sviktet og han var død på stedet. Det var et forferdelig tap for bispedømmet og for meg personlig — jeg var lamslått.

— Vi har meget å takke Dem for også fra krigsårene, Monseigneur. Ikke minst at den katolske kirkes holdning til overgrep og samvittighetstvang ble så klart og tydelig markert!

Biskopen gjør igjen en avvergende gestus: — Det falt av seg selv, man *kunne* ikke handle anderledes... Felles prøvelser bragte oss sammen, ikke minst satte jeg pris på det gode og varige forhold jeg fikk til biskop *Berggrav*. Da jeg fikk nyss om at protesten mot «Ungdomstjenesten» trakk opp, ringte jeg til ham. Vi møttes i Oslo Bispegård, og jeg sa jeg gjerne ville undertegne — her må vi stå sammen. *Berggrav* var meget beveget, og sa: «Dette vil jeg aldri glemme Dem, biskop!»

EFTERKRIGSTID

— Deres embedstid spenner jo over både førkrigsårene og etterkrigsårene. Hvordan ville De betegne forskjellen mellom det katolske liv i Norge da og nå?

Biskopen under en kirkevigsel. I hans tid er vi med kyndige arkitekters hjelp kommet bort fra en noe forloren stavkirke-romantikk og har fått flere gode, formålstjenlige menighetskirker.

Biskop Mangers ser litt beklagende på oss og slår ut med armene.

— Vi er jo blitt flere, men mon ikke samholdet, gleden ved å komme sammen som trosfeller både i foreningsliv og stevner var større før. Noe godt er der jo i at katolikker er utadventde og virker hver i sitt miljø, men samfunnet med trosfellene og sansen for troens enhet oss i mellom var mer merkbar før og under siste krig. Det har selvfølgelig sin forklaring — *behovet* for innbyrdes støtte og oppmuntring var nok større.

— Og nå: Fremtiden. Er De bekymret for den?

— Nei slett ikke. Vi har fått den biskop vi trengte og ønsket oss til å føre arbeidet videre med nye krefter. Og konsilet har gitt oss alle nytt mot og håp — det har vært en stor berikelse å se Kirkens opinion helt konkretisert i kirkemøtet og dets arbeide — særlig er tilpasningen av det pastorale liv uhyre viktig. I disse over 30 årene er dessuten forholdet til de ikke-katolske kristne både ute og hjemme blitt så ulike meget bedre at det må glede oss — nå kan vi da møtes og samtale som mennesker.

Tilslutt: Tør vi også bringe temaet «St. Olav» på bane? Det skulle vi ikke ha gjort, for Biskopen sier så meget pent og oppmuntrende (hva ikke *alle* leserne gjør!), at vi må følge hans gode forbilde og trekke oss skyndsomt ut av den bengalske belysning. Dog ikke uten å merke oss at han positivt *ønsker* et blad med profil og standpunkter — et blad som *lever*. I mer enn tre årtier har han altså sett redaktørene komme og gå i sin bispegård, ialt fire prester og to legfolk. Han har støttet det opp i motgangstider og gledet seg over dets medgang, vært en villig og ordholden bidragsyder og en frilyndt og forståelsesfull «arbeidsgiver».

Først i september samles bispedømmets prester til trett omkring sin biskop. Når den er slutt, og biskop dr. Jac. Mangers så reiser til Roma for å innta sin plass i konsilets forsamling og sammen med den stemme igjennom den Kirkens fornyelse som nå skjer, vendes et blad i vårt bispedømmes historie. Der finnes vel ikke en rikere og riktigere utgang på en livsgjerning som hans.

FRA OSLO KATOLSKE BISPEDØMME

Pastor *Harald Taxt* vil fratre sin stilling som sogneprest ved Vår Frue Kirke i Porsgrunn den 24. august i år og oppnevnes herved som forstander for Sjømanns-apostolatet (*Apostolatus Maris*) som vil bli opprettet av Oslo Katolske Bispedømme til høsten. Pastor *H. Taxt* oppnevnes samtidig som leder av det planlagte Caritas-Norge i Oslo Katolske Bispedømme.

Pater *Johannes Rommelse*, S.M. vil fratre sin stilling som Prokurator ved St. Olavshuis i Bussum, Holland og utnevnes til sogneprest ved Vår Frue Kirke i Porsgrunn fra 24. august i år. Han vil fortsette som redaktør av bladet «Uit Het Land Van St. Olav».

Oslo, 28. juli, 1964.

† *Jacob Mangers*
Biskop av Oslo.

EN GAVE TIL BISKOP MANGERS

Opprop fra Legmannsrådet

GAVEN SKAL BEKOSTE KAPELLET
PÅ «MARIAHOLM»

På legmannsrådets initiativ settes det i høst i gang en innsamling i hele vårt bispedømme med henblikk på en gave til biskop dr. Jacob Mangers. Brev om dette vil bli sendt til alle katolske kristne. Etter biskopens eget ønske vil gaven ikke tilfalle ham personlig, men anvendes til kapellet på bispeddømmets nye ferie- og møtesentrum «Mariaholm». I en samtale med «St. Olav» sier Legmannsrådets formann, fru *Brita Paus*:

— Det er med glede at Legmannsrådet stiller seg i spissen for denne innsamling. Det var ikke anledning til å hylde og lykkønske biskopen på hans egentlige 75-årsdag, som falt midt i fastetiden. Han ønsket selv å utsette markeringen av merkedagen til 3. september, før hans og biskop Grans avreise til konsilets tredje sesjon. I mellomtiden har han skaffet oss «Mariaholm» ved Øyeren — innfrielsen av et gammelt ønske om å gi bispeddømmet en velegnet eiendom for sommerleirer, ungdomsskoler, retretter og andre arrangementer. Vi vil gjerne at kapellet, som altså blir til bruk for alle bispeddømmets katolikker, blir stående som et varig og vakkert uttrykk for dets takknemlighet overfor en kjær overhyrde og som et minne om en god og omsorgsfull biskop.

Derfor denne oppfordring til alle våre prester, ordenshus, foreninger, ungdomslag, institusjoner og til hver enkelt katolikk om å være med på å reise kapellet på

«Mariaholm». Med innsamlingens sum vil der bli utformet en vakker adresse med givernes navn som vil bli overrakt biskop Mangers sammen med gaven, en hilsen fra oss alle når han etter en lang arbeidsdag forlater sin bispestol.

50 år

Fransiskanerpater *Damian van Hoorn*, Kristiansand, fyl-ler 21. august 50 år. Han er født i Lochem, Nederland og trådte bare 19 år gammel inn i sin orden, som etter de vanlige filosofiske og teologiske studier lot ham prestevie i 1940, kort før krigen brøt inn over hans hjemland. Pater van Hoorn fikk fortsette sine studier både i Leiden og ved Sorbonne i Paris — i 1956 tok han doktorgraden med en avhandling om poesi og mystikk hos dikteren Paul Claudel. I flere år var han fransk-ektor ved fransiskanernes gymnas i Rotterdam og foreleste om estetikk ved kunstakademiet, likesom han opprettet en forening for katolske kunstnere sammesteds, og øvet sjelesorg.

Pater van Hoorn kom til Norge i 1962, og har i den korte tid han har virket i Sørlandets hovedstad vunnet seg tallrike venner, både som prest, menneske og kyndig kronikk-skrivent i lokalpressen. *Ad multos annos!*

«Ecclesiam suam»

PAVE PAUL VI.S FØRSTE RUNDSKRIVELSE

Umiddelbart før «St. Olav» trykkes, kommer meldingen om at pave Paul VI. sender ut sitt pontifikats første rundskrivelse, «Ecclesiam suam», datert 6. august. Vi kommer selvfølgelig, i førstkomende nummer, tilbake til denne viktige begivenhet. Dokumentet var ventet med spenning — i verdenspressen er det blitt offentliggjort troverdige informasjoner om at encyklikaen har som emne de store linjer for Kirkens nyorientering mot fremtiden. Etter sigende skal pave Paul ikke ta stilling til de enkelte og konkrete saker som står på konsilets arbeidsprogram for høst-sesjonen i år, idet han ikke ønsker å påvirke konsilets selvstendighet og handlefrihet. Det er snarere de mer generelle linjer i reformverket, og vår tids utfordringer til Kirkens fornyelses-evne paven her ønsker å ta stilling til.

Det er neppe tvilsomt at rundskrivelsen vil bli grundig studert og kommentert verden over. Med respekt og sympati, men også med nysgjerrighet — etter ett år på pavestolen står Paul VI.s profil og personlighet ennå uklart for mange i den ikke-katolske verden. Kanskje er det i den sammenheng ikke uaktuelt å gjengi følgende linjer fra den kjente og ansette britiske ukeavisen «The Observer», der *Patrick O' Donovan* nylig skrev om Paul VI:

«Paven er en sky og gåtefull mann, mer et forstandsmenneske enn en som handler ut fra sitt instinkt, og ensom i sine beslutninger. Bak seg har han nesten 30 års arbeid i kurien. Han er administrator og embedsmann av utdannelse, kanskje også av temperament. Han er skarpsindig i en grad som er sjelden i politiske kretser. Å be ham om å «gripe inn» og ringle med sitt nøkkelknippe over kurien eller konsilet — det er å be ham om å vende tilbake til den praksis fra det 19. århundre som Kirken nettopp idag søker bort fra. Noen reformvenner ber ham spille diktator, i en populær reforms navn.

Hans avgjørelser og uttalelser hittil har alle fremmet pave Johannes' reform-opplegg, men de har vært gjennomtenkte og varsomme.»

Pastor Gerard Vranken.

Pastor dr. Gerard Vranken har nylig besøkt Sicilia, og knytter i denne artikkelen sine inntrykk og reaksjoner til minnet om det Sicilia en møter gjennom en av de store «bestsellere» i vår tid, di Lampedusa's berømte roman «Leoparden», som både er oversatt til norsk og filmatisert i den store stil.

Det er som om en er kommet i en eventyrverden når en står på piazzaen i Palma di Montechiaro og oppdager den dansende leoparden i våpenskjoldet på det lille slottskapell ved siden av den monumentale trappen som fører opp til domkirken. Og så verifiserer en trekk for trekk: det hertugelige palasset, nonneklosteret ved siden av, der priorinnen også idag serverer for gjesten i taleværelset de berømte småkaker «biscotti ricci», — alt stemmer: vi befinner oss i «Donnafugata» som forfatteren Tomasi de Lampedusa har omdøpt sin slekts ættegods til, i romanen om sin oldefar Fabrizio Salina.

Boken ble en bestseller som alene i Italia har opplevet 83 opplag i over en halv million eksemplarer. Oversettelser på flere sprog foreligger. Aschehoug sendte den i 1960 ut i en oversettelse av Ragna Rosati og i det siste året har storfilmene «Leoparden» gitt det norske kinopublikum en farverik og delvis rystende skildring av samfunnsforholdene i Syd-Italia for cirka 100 år siden, da Garibaldi bragte Bourbonernes styre til fall. Ironisk, men sannferdig og psykologisk riktig avdekkes både den gamle overklassens og de nybakte «demokratiske» lederes kyniske egoisme.

SITUASJONEN IDAG

De sosiale forholdene på Sicilia er den dag idag meget tilbakeliggende. Byens 22 000 innbyggere lever hovedsakelig av å dyrke den karrige jorden etter primitive århundregamle metoder. Vel 60 % er analfa-

beter, og selv om det nå er skoleplikt, lærer faktisk ikke mer enn halvparten av barna ordentlig å lese og skrive. Bare en syvende del av byen har kloakk og i 70 % av husene mangler selv den mest primitive form for avtrede. Vannledningene når bare en femtepart av husene, og ofte stopper vanntilførselen helt, som på den varme maidagen da jeg gjestet byen. Statistikken for sykdommer og især for barnedødeligheten er da også tilsvarende høy. For sykehusbehandling må en transporteres over en 30 km. dårlig veistrekning til provinshovedstaden Agrigento.

I april 1960 ble det i Palma di Montechiaro holdt en internasjonal sosiografisk kongress. Arrangørene hadde valgt å drøfte utviklingshjelpen nettopp på et sted som i høyeste grad måtte betegnes som underutviklet. Blant deltakerne var den kjente sosialpioneren Danilo Dolci som ved sine bøker og foredragsturnéer også har fått venner på våre breddegrader. Han kalles «Sicilias Gandhi», fordi han flere ganger, ved å gå i sultestreik, tvang myndighetene til såre nødvendige sosiale vedtak. Dolci og hans norske sekretær Eyvind Hytten har nå konsentrert sin hjelpeaksjon om fem landsbyer i det nordvestlige hjørne av Sicilia, med hovedkvarteret i Partenico.

AKTIVT TEAM

I Palma di Montechiaro ble det etter den nevnte kongressen dannet en gruppe under ledelse av den nederlandske franciskanerprest Salvinus Duynstee, som nå i fire år har forsøkt å aktivisere de lokale kreftene til sosiale reformer, etter det såkalte community-development-system. Det er imponerende å se hva det er blitt utrettet. Teamet består av en leder, en sekretær, en kvinnelig lege og en sykepleierske, 3 sosialkuratorer, 4 barnehagelærere, og har med-

En siciliansk familie — våkne og arbeidsvillige mennesker i et landskap der vanstyre og fattigdom er en tusenårgammel skjebne.

PARDEN»S LAND

ESKE INNTRYKK

hjelpere fra den lokale befolkning. Det er opprettet en yrkesskole for voksen ungdom, innredet første-hjelpsstasjon og helsekontroll, åpnet 4 barnehager, arrangert foreldremøter, utdanningskurs for voksne, diskusjonsgrupper, og utgitt et kontaktblad for befolkningen.

På 4 andre steder i det syd-østlige Sicilia er lignende aktiviteter satt i gang. Sentret er i Caltagirone (nær ved den nylig utgravde romerske villa som nordmannen professor *H. P. L'Orange* forteller om i sin bok «Oldtidsslottet på Sicilia»). Viktig er det at sentret har tatt opp kontakt med Sicilias fem skoler for sosialarbeidere, som nå hvert år holder et felles studiemøte for å drøfte øyas spesielle samfunnsmessige problemer og krav. Dessuten har man kontakt med det utmerkede velferdsarbeid som den valdensiske dissenterkirke utfolder i Riesi (pastor *Tullio Vinay*) og i slummen i Palermo.

Det praktiske arbeid blir forberedt og registrert ved vitenskapelig analyse av sosiografiske spesialister fra forskjellige land. Det sosial-økonomiske fakultet ved det pavelige Gregoriana-universitet i Roma sendte ifjor en gruppe på 20 studenter for å gjøre «field-work» på stedet i en måned, og for tiden yter en gruppe av den internasjonale katolske «Byggeordenen» teknisk hjelp. Det viktigste som ennå mangler er offisiell anerkjennelse fra de italienske myndigheters side og en fast finansiell basis.

DE KONSERVATIVES REAKSJON

Selvfølgelig er det noen som ser med skjeve øyne på alle slike forsøk på å forbedre befolkningens sosiale kår. Ildsjelens initiativer blir ofte møtt av en mur av skepsis og passiv motstand. Mange sies å holde seg passive av frykt for Mafiaens dystre makt, som ikke ønsker noen forskyvning i de «stabiliserte» samfunnsforholdene. Statsadvokaten i Palermo uttalte ved åpningen av sesjonsåret: «Mafiaen er til stede og i aktivitet i hele distriktet og bevirker stor sosial og økonomisk skade. Det er derfor maktpåliggende å ta de nødvendige skritt for å tilintetgjøre mafiaen helt og overalt.»

Ikke sjelden blir de sosiale pionerene anklaget for å være «skjulte kommunister». Man hebreider Danilo Dolci for at han ble tilbudt og tok imot Lenins fredspris. Dolci vil imidlertid være politisk og religiøs nøytral, og ta imot hjelp hvor den enn kommer fra. Hans første bok, i 1954, het: «Her må handles hurtig — det haster». Det haster fremdeles, men ikke alle synes å forstå det. Om franciskaneren Duynstee gjen-tok en eldre prelat to ganger overfor meg: «Den gode pateren burde heller trekke seg tilbake til sitt kloster for å be.»

Det er beklagelig at erkebiskopen av Palermo, den 76 år gamle kardinal *Ernesto Ruffini* i et hyrdebrev påsken 1964 («Il vero volto della Sicilia = Sicilias sanne ansikt») har forsøkt å bagatellisere de sosiale misforhold. I en grotesk sammenstilling regner han opp tre faktorer som har bidratt til «en urettferdig

Italia har også hatt sitt «økonomiske mirakel», selv om det i øyeblikket opplever et kriseaktig tilbakeslag. Så langt som til denne utfattige sør-italienske pjokken nådde ikke Nord-Italias oppsving og fremgang — hittil.

bakvaskelse av Sicilia»: beretningene om Mafiaen, romanen «Leoparden», og Danilo Dolcis aksjon...! Hyrdebrevet fikk en saklig, verdig imøtegåelse i et åpent brev som valdenserpresten Dr. *Panascia* publiserte i avisene og som brosjyre. Her heter det blant annet:

«Å si at alt står bare bra til, er ikke bare en unøyaktig gjengivelse av den faktiske tilstand, men fører ofte til den konklusjon at det ikke er noe å utrette, mens det i virkeligheten er nødvendig straks å skynde seg til forbedringer, å ta forholdsregler, å mobilisere alle sunne krefter i vårt folk, å kalle hele det kristne folk til overholdelsen av evangeliets prinsipper, å høyne det moralske og åndelige liv i vårt folk, i en tid da det sannelig er nødvendig å være snar, for imorgen kan det være for sent...»

ØKUMENISKE SPIRER

De ovennevnte valdensergrupper (navnet kommer fra Petrus Valdes, død 1217) er åpne for kontakter og har faktisk oppnådd både sosialt samarbeid med

(Forts. n. side)

BLIKK på TIDEN

DEN KRISTNE SKOLE

■ Det var å forutse at det lutherske bispekollegium i vårt land ville motta en gunstig transfusjon av friskt blod i og med rektor Alex Johnson's utnevning til Hamar. At den også tilførte det en god porsjon stats- og folkekirkelig optimisme bekreftes av et myndig foredrag som biskop Johnson nylig har holdt om religionsundervisningen, på Norges Lærerlags landsmøte. I hva mange betraktere anser for folkekirkelighetens ellefte time trakk han opp linjene for en gjenkristning av den norske skolen som røber sunn og sympatisk ærgjerrighet på kirkens vegne. Bare tiden kan vise om den nå også er realistisk og gjennomførbar.

Ikke minst fester vi oss i hvert fall ved hans understrekning av at religionsundervisningen hverken er bare «et fag blant andre», eller egentlig begrenset til katekesen, men at den i enhver kristen skole må være *syntesen* — det samtlende forklarende bånd — i den menneskelige utvikling som skolen fremmer. Det åpner omsider — og det farlig sent — også videregående *kulturelle* perspektiver over kristendomsopplæringen i Norge. En kristen skole kan nemlig ikke nøye seg med en spesialisert «dåpsundervisning», forskanset i et større eller mindre timetall. Den må få ha frihet til å forme unge mennesker også til en bevisst kristen kulturbevissthet og en personlig solidaritet med den kristne verdi-oppfatning i hele dannelses- og kunnskapsmønsterets bredde — intet mindre. Den er ikke «nøytral» (som om noen skole overhode kan være det). Den er — i uttalt grad og etter selve sitt vesen — en «livs-synsskole».

Få samfunn i vår moderne sekulariserte verden er innstilt på å honorere helt ut disse vidtgående kristne fordringer — også i norsk skolepolitikk imøtekommes de bare motvillig og i merkbart synkende grad. Det sannsynliggjør en fremtid hvor kirkene — på protestantisk såvel som på katolsk grunn — må ta utdannelsesproblemet i egne hender, forøvrig under henvisning til et klart prinsipp i FN's menneskerettighets-erklæring. At det både praktisk og teoretisk kan skje i demokratiske former og til beste også for samfunnet som helhet, er dansk skolelovgivning et storartet og overbevisende eksempel på.

Det er imidlertid den foreliggende norske enhetsskole, og den lutherske folkekirkes muligheter innen for den, som — rimelig nok — interesserer biskop Johnson. Og der er vel ikke kristne i dette land som ikke ønsker fremgang for det program han, ifølge «Aftenposten»s referat (4. juli) trekker opp:

«Det gjelder å fortelle skoleungdommen om kristen innflytelse, ikke bare i det enkelte menneskeliv, men i kulturutvikling og historisk sammenheng. Bibelen er det første skritt hvor historien

de katolske *community-development*-grupper, og teologisk kontakt med interkonfesjonelle studiegrupper: I Palermo tar en katolsk og en valdensisk prest del i en bibelgruppe der studenter sammen studerer Johannes-evangeliet. Og i valdensernes sentrum i Torre Pellice var allerede i 1961 den katolske økumeniske spesialist Dr. *Thijssen* (consultor hos kardinal Bea) innbudt som taler ved Bønneuken for kristen enhet.

Det er unektelig en gledelig reiseopplevelse å være vitne til denslags sosiale og religiøse vårtegn i et land av en ellers nokså barsk «middelaldersk» samfunnsstruktur.

vurderes som summen av de erfaringer hvormed menneskeliv møter fremtiden. Diktaturstatene ser bare fremover og forvansker helst historien. Men vi vet at *Kristi* fødsel forandret vår del av verden, at det grodde sans for menneskeverd, at sedene mildnedes og folkesjelen ble utviklet etter *Kristi* lære. Det er dette vi må forklare barna. Slik må vi gi dem kirkens historie, ikke entydig som fortellingen om religiøse heroskikkelser. Vi må vise dem kristendommen som en levende realitet i folkets utvikling.

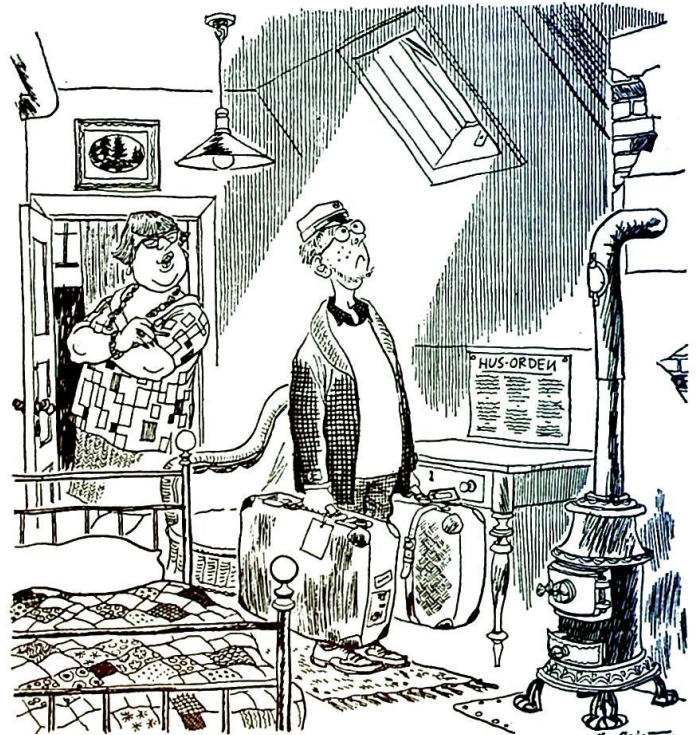
Bruk Misjonsforbundets arkiver og finn stoff om andre religioner, og la barna vurdere dem i møtet med kristendommen, fortsatte biskopen. Forklar dem at tross all ytre velferd er sorgenes sum i menneskelivet allikevel konstant. Fortell dem hvor de får den trøst som barn og unge også venter på. Fordi de egentlig er moralister og trette av den relativistiske toleranse som hevder at alle ting er like riktige.

«Kanskje er det en Gud til, kanskje er han ikke til, ta deg en Coca-Cola så lenge.» Denne innstilling er mindre frigjørende for de unge enn det kristne valg i hva man tror på og hva man ikke behøver å tro på.

Undervisningen i kristendomsfaget skal hjelpe barna og de unge til å leve. Godtfolk tror at undervisningen i faget skal bestå av formler til bruk hvis vi noensinne skulle ride på et båthvelv i Stadthavet, noe som barna bør ha i lommen gjennom livet for sikkerhets skyld, liksom. Skolens og lærernes oppgave blir å plasere faget midt i elevenes hverdag.»

HJELP DEM

■ Tegneren Bo *Bojesen* er en av de morsomste menn i Danmark, hvilket sier ikke så lite. Hans tegninger i dagbladet «Politiken» er verdensberømte, og treffer dagsaktuelle fenomener, store og små, i selve deres kjerne. Som i den her gjengitte, hvis tekst lyder:

— Hva er i veien med utsikten? De sa jo at De skulle lese til prest!

Nå er tegningen unektelig morsommere enn problemet. Det er nemlig særdeles bittert for mange unge, enda mer her hjemme, hvor en skandaløst uforutseende skole- og universitetspolitikk på den ene side og en rotet boligpolitikk på den andre fortøner seg som den rene sammensvergelsen mot dem som søker videre utdannelse. Vi nærmer oss et katastrofepunkt hvor hver annen utdannessøkende her i landet avvises, av mangel på leseplass i skoler og universiteter. Og når

det gjelder tak over hodet for dem som får plass, er situasjonen også temmelig desperat mange steder.

Vi har så pass kontakt med unge mennesker i denne situasjon, at vi synes der er grunnlag for en inntrengende appell til lesere med hjertelag og husrom i reserve: *Hjelp dem!*

UHYGGELIG AVGJØRELSE

■ En svensk rett har sagt det tilsynelatende siste ord om den tragiske Helander-saken. Uansett hva en tror om skyldspørsmålet i denne ennå uklare og innviklede prosessen, så er det en domsavgjørelse som kan få noen og hver til å sperre øynene opp i forferdelse. Etter å ha fastholdt at denne kirkens mann i alt vesentlig er bevist *skyldig* etter den alvorlige tiltale som er fremsatt mot ham, erklærer retten hans avsettelse fra embedet utenødlig streng, opphever den, og tilkjenner ham følgende en oppspart embedsmannslønn på et meget stort beløp til etterbetaling. Arme mann! Her rammes både han selv og andre. Med andre, og mindre kamuflerte ord: En mann kan altså prinsipielt godt gjøre seg skyldig i bakvaskelse, løgn, anonyme brever og bedrag *en gros*, uten at retten derfor finner ham uskikket som tilsynsman i den svenske kirke — en avgjørelse som pakkes godt og «elegant» inn i en tilkjennelse av en formue. Denne grove og usmakelige fornærmelse til det svenske kirkefolket er vel en rettskjennelse uten like. Og det er vel lite tenkelig at så subtile jurister ikke har reflektert så pass som redaktøren i et lite norsk lokal-blad, «Moss Avis», som med sunt moralsk sinne skriver:

«Når da retten igjen fastholder hans skyld, da betyr det at den har erklært ham for å være en løgner. En feig æreskjelder, en ubotferdig løgner. Det er i realiteten det skussmål han har fått. Men biskop skulle han kunne være. — Fantastisk!

Hadde han ikke vært over aldersgrensen da siste dom ble avsagt, kunne han trukket i bispeskrud, vært kirkens tilsynsman og prestenes foresatte og overvåker. Og fra bispestolen måtte han forkynne den absolutte betingelse for å bekomme nåden, det at man angrer sine galskaper, bekjenner dem og forbedrer seg. Etter dommen skulle Helander ikke ha noen rett til å belære andre. Og så skulle han jo forvalte de helligste ting i kirken!

Vi skal ikke uttale oss om hans skyld eller uskyld, vi har aldri vært i stand til å tro på hans skyld. Men han er dømt skyldig — to ganger. Og da synes vi de to dommeres standpunkt, det som ble rettens resultat, er en hån mot kirken. I hele Norden.»

ALDRI MER

■ Folkehøyskolen i Norge er 100 år. Jubileet har ikke vært videre markert — denne skoleformen som har vært og er så uhyre berikende for dansk kultur og folkelighet har vel aldri fått egentlig fullt vingefang hos oss, tynt som den ofte har vært mellom kultur-mistenksom bygde-pietisme på den ene og kulturløs urbanisering på den andre siden.

I «Dagbladet» (6. juli) har rektor Henri Werring i kronikkform gitt en levende fremstilling av et kapittel i folkehøyskolens historie av særlig interesse for oss katolikker: Striden omkring den høyt begavede pedagogen Lars Eskeland's overgang til katolisismen i 1920-årene, og den hets som drev ham bort fra hans livsverk og livsgjerning, Voss folkehøgskole. Det er en studie i intoleranse og unnfallenhet — et «stevnemøte med fjerne år». For vi tror ikke, som «Dagbladet», at «slikt kan mer enn en gang hendes» — idag ville nok ikke «Eskeland-saken» tatt en fullt så forstemmende vending.

Werring, som tidligere har skrevet en god liten bok om Eskeland, får fint frem de renskårne trekkene hos en mann og pedagog hvis innflytelse ble avgjørende for mange som møtte ham. Og i noen sitater kommer Eskeland, det sårbare, men sterke samvittighets-mennesket, oss ganske nær:

«Det har vært hevdet at den behandling Eskeland fikk i den tida da kampen raste om hans navn, gjorde ham til en bitter

og trett mann. Det er ganske sikkert uriktig. Like etter stortingsavgjørelsen uttaler han nok til «Den 17. mai»: «Eg er trøytt. Det kjennest for meg som for ein mann som har drivi i land etter eit skipbrot. Eg ynskjer fred og vil gjeva andre fred og». Men Eskelands litterære produksjon og publisistiske virksomhet i tida etter krisen og stortingsavgjørelsen viser fullt ut at han greide å vende motgangen og lidelsen til det beste for seg. De små sorger taler, de store tier, sier ordspråket. Det sanner seg også her. Den eneste gangen Eskeland direkte nevner striden i de brev som ennå finnes etter ham, er til Nils Dael:

«Det var for livet eg stridde — med undergangen for augo. Kann henda du kjem til å tykkja det er underleg når eg segjer at hjarta skalv i meg, skalv medan striden rasa. Men det var so. Likevel var det ikkje hjarta i høgste meining, det var ikkje den luten av hjarta som Gud bur i, det var meir hjarta mitt i barmen, og alt som til det høyrer, hjarta som er av kjøt og blod. Det er um hjarta i høre meining det gjeld når eg segjer eg visste berre eitt å gjera (å bli katolikk), for di det inste og høgste livskrav i meg tvinga meg med ei makt som ein ikkje kann stå imot utan å misse seg sjølv.»

Slik kom visst mange til å huske Lars Eskeland. Også noen av dem som gikk imot ham og drev ham bort.

OVERBEVISENDE KANDIDAT

■ Vår velredigerte kollega, ukeavisen «Vår Kirke», har i sommer lansert den amerikanske neger-lederen Martin Luther King som kandidat til Nobels fredspris i år. Forslaget har vakt fortjent og begripelig oppmerksomhet, klokt og velbegrunnet som det er. Der er nødvendigvis av og til strid omkring avgjørelsene i instituttet nede på Drammensveien. Selv synes vi de jevnt over representerer en fin tradisjon av nordisk humanisme: En fredspris til pastor King nettopp nå — det er så riktig at det nesten fortøner seg som en nødvendighet.

Frater Candidus.

LITTERATUR

Dialoger

Benediktinerabbeden Laurentius Klein, en forgrunnskikkelse i den åpne og til-litsfulle tyske økumenikk.

R. Prenter og L. Klein: Det eukaristiske offer. Dialoger 1. Lumen, København 1964. 52 s.

Det skandinaviske katolske teologiske tidsskrift *Lumen* blir snart syv år gammelt. Det skal selvsagt fortsatt komme ut som tidsskrift. Men ut over dette er det verdifullt også å kunne følge opp den teologiske dialog i bokform. Det er derfor en glede å motta det første hefte av en serie *Dialoger* som utgis i tilknytning til *Lumen* av en gruppe folkekirkeprester og katolske prester i Danmark. Serien er planlagt slik at de enkelte hefter inneholder tekster av teologer fra forskjellige trossamfunn om et felles emne. Følgende hefter er allerede under forberedelse: Kirkebegrebet på det første Vatikankonsil, Kirkebegrebet på det andet Vatikankonsil, Apostelmødet i Jerusalem.

Det første hefte innledes med et forord av prof. K. E. Skyds-gaard, med henblikk på hele serien. Det konsentrerer seg ellers om et sentralt punkt i den konfesjonelle samtale, nemlig det eukaristiske offer.

Fra protestantisk side skriver prof. Regin Prenter, Aarhus, fra katolsk side dom Laurentius Klein, abbed for St. Matthias-klostret i Trier. Begge innlegg ble opprinnelig fremført på en økumenisk konferanse i Clervaux (Luxembourg) i januar 1963.

Heftet er et klart bevis på den lange vei som allerede er tilbaketil lagt siden kontroversteologiens dager. Selv om de teologiske standpunkter er tydelig markert, merker man at dialogen nå er i gang, åpenheten preger begge innlegg. Årsaken til dette er utvilsomt fra begge sider en mer allsidig historisk orientering og en større lydlighet overfor Guds ord i Skriften.

Professor Prenter fastslår at det er ikke lenger noen tvil om at den katolske eksegesi av Jesu ord «Gjør dette til minne om meg» går tilbake til kirkens første århundrer. Og her skriver Prenter rett ut at det etter hans mening her er umulig å opprettholde lutherdommens tradisjonelle eksegesi. Han understreker også den interesse for offersynspunktet som legges for dagen i flere lutherske kirker og som preger deres liturgiske reformbevegelse.

På sin side frigjør dom Klein seg fra en snever «eftertridentisk» behandling av emnet. Offerbegrepet må på nytt, sier han, forstås i hele sin katolske fylde og gjenoppta det som var kommet i skyggen — i hvert fall innenfor den systematiske teologi — som følge av motreformasjonen. «Den kristnes personlige ofre, hjertets ofre, daglige ofre såsom tro, taksigelse, prædiken, lovsang, gode gerninger o.s.v.»

Betyr det så at ingenting skiller mere? Nei, så lett går det ikke, og en virkelig dialog viser ofte tydeligere enn en kontrovers hvor langt man ennå står fra hverandre. Interessant er professor Prenters forsøk på å «flytte» offeret i messen til offertoriet for å respektere den tradisjonelle lutherske avvisning av den katolske messeoffertanke. Fra katolsk synspunkt må man vel innrømme at dette forsøk ikke virker særlig overbevisende: man risikerer faktisk å godkjenne et offer ved siden av Kristi eget offer, og det kan neppe være meningen. Det vil bli vanskelig for oss å godkjenne Prenters teori om at «Kristi legeme og blod bliver nærværende efter ofret, ikke for at blive rakt af os til Gud, men for at blive uddelt til os af Gud». Vi vil her holde fast ved det katolske både-og overfor det protestantiske enten-eller. Men kanskje vil protestantene bedre forstå det hvis vi på vår side besinner oss på å gjøre gudstjenesten til en ordets og troens liturgi, til et levende menighetsfellesskap. Legfolkets aktive deltagelse i messen må ikke sees i kontrast til messens offerkarakter, men som en be-kreftelse av den: da vil dialogen med lutheranerne om det eukaristiske offer bli adskillige lettere å føre.

A. R.

Kirke-gotikk

Brage Irgens Larsen: «De gotiske skulpturer i Trondhjems domkirke». Dreyer 1964. Halvstort format. Illustrert.

Mer enn noen annen tidsalder preges middelalderens verden av en felles tro og en felles kultur. Intet viser dette klarere enn de gotiske katedralene, som hver især, utover de rent lokale tradisjoner, merkes av det felles formspråket. Trondhjems domkirke står således i klar forbindelse med det som bygges i samtiden ute i Europa og i særdeleshet i England. Når det gjelder skulpturen ved dette byggverk er imidlertid restene så få og fragmentariske at noen klar bestemmelse av opphav blir vanskelig.

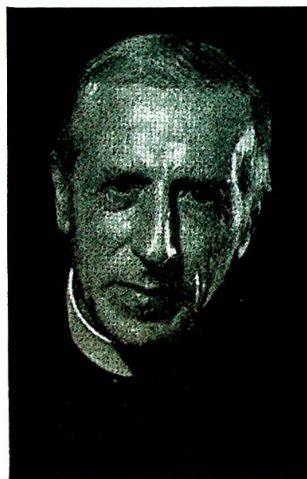
Brage Irgens Larsen tar dette problem opp til ny under-

søkelse. En etter en søker han å sette de viktigste skulpturer fra Trondhjem inn i deres videre europeiske sammenheng. Når det gjelder de mindre utskjæringene, konsoller, kapitler osv., bekrefter forfatteren det syn, at forbindelsen her er å finne i de engelske katedraler, fortrinnsvis Lincoln og Canterbury. Han er også tilbøyelig til å tilskrive de to gjenstående helfigurene fra Vestfronten en engelsk kunstner. Derimot søker han bakgrunnen for de interessante fragmentene av mannen på elefanttronen i den antikiserende strømmingen som representeres ved *Visitatio-gruppen* i Reims.

Forfatteren har lagt et stort arbeid i å finne frem til nytt sammenlikningsmateriale. Det store utvalget av fotografier gir da også leseren mulighet til å følge hans utredninger. Han bemerker imidlertid selv (s. 19) hvor «innviklet spørsmålet om impulser og påvirkninger i unggotisk tid er, og hvor lite utforsket». En skal derfor ikke vente seg noen slående konklusjoner med hensyn til skulpturenes opphav. Allikevel virker forfatterens fremstilling til sine tider unødige uklare og lite systematiske. Kapitlet over katedralen i Reims er således av nokså periferisk betydning for selve hovedproblemet. Detaljer av en mer teknisk art, som for eksempel mangelen på innholdsfortegnelse og en ordnet litteraturliste, kan også gjøre orienteringen vanskeligere.

Boken er pent utstyrt og fotografiene gode. Tross de enkelte mangler er den et nyttig bidrag til litteraturen over vår domkirke.

D.

Kosmiske visjoner i Pocket-format

Pater Teilhard de Chardin —
godt presentert i Norge.

Pierre Teilhard de Chardin: *Om menneskets fremtid. Med innledning av Aasmund Brynildsen. Oslo, Dreyer, 1964. 112 s.*

Pierre Teilhard de Chardin: *Fenomenet menneske. Oslo, Gyldendal, 1964. 234 s.*

Dreyers forlag har truffet et særlig heldig valg i serien «aktuell viten» av «perspektivbøkene», ved å utgi fem sentrale essays av pater Teilhard de Chardin. Ved siden av de to hovedverker «Fenomenet menneske» og «Det guddommelige miljø» har nemlig hans mangfoldige essays stor betydning når det gjelder å lære hans tankeverden å kjenne. Utvalget er foretatt av Aasmund Brynildsen som også har skrevet en grundig og meget opplysende innledning. I Brynildsens tidligere betraktninger over Teilhards liv og verk («Lyset og Øiet», Servolibris 1962) var det av og til litt delikat å vite hva som var Teilhards og hva som var hans kommentators tankegang. I innledningen til «Om menneskets fremtid» er denne usikkerhet fjernet: Det er helt og holdent Teilhard vi blir konfrontert med.

De essays som her blir trykt på norsk strekker seg over nærmere et kvart århundre og vidner om den imponerende kontinuitet i forfatterens tenkning. De stanser ikke, slik som «Fe-

nomenet menneske» gjør det, på terskelen av Teilhards teologiske verden. De viser oss tvertom hvordan paleontologens grunnleggende intuisjoner blir forlenget og utvidet i et kristent perspektiv.

Det femte og siste essay i samlingen fortjener en særlig omtale. Det heter *La Messe sur le Monde* («Messe for all jorden») og utgjør en form for religiøst prosadikt som er temmelig enestående. Det ble til på et øde platå i Nord-Kina under en videnskapelig ekspedisjon i 1923, og den umiddelbare foranledning var at pater Teilhard måtte gi avkall på å lese messen; han ga da uttrykk for sin «eukaristi» i denne innvielse av hele skaperverket til Gud.

Vi har vært så vant til direkte dårlige oversettelser av franske filosofiske tekster etter krigen. Det er derfor en trøst å konstatere at oversettelsen av essayene i dette tilfelle praktisk talt overalt dekker forfatterens mening. Vi må ikke desto mindre sette et skarpt skille mellom på den ene siden *Kjell Arne Haugen* (som har ansvar for de tre første essays) samt *Alle Kittang* (fjerde essay) og på den andre siden *Emil Boyson* som har gjengitt *La Messe sur le Monde* i norsk sprogdrakt. De to første har gjort en hederlig innsats, men har ikke kunnet unngå en klar devaluering i forhold til originalen. Emil Boyson har derimot vist at en friere og mer dikterisk oversettelse også faktisk kan vise seg å være den absolutt mest trofaste. En god oversettelse av slike franske tekster er altså ingen umulighet, slik som vi nærmest var blitt tilbøyelig til å mene. Problemet er bare å finne de få som kan.

*

Med hensyn til «Fenomenet menneske» må vi uttrykke vår uforbeholdne glede over at boken nå foreligger på norsk, og dertil i billig utgave. Da boken i sin tid kom i dansk oversettelse henledet vi allerede «St. Olav»s lesers oppmerksomhet på dette sentrale verket. Den danske oversettelse var, tross mindre ufullkommenheter, et utmerket og dyktig arbeid. Den norske er svært lite mer enn en avskrift og fornorskning av *Elsebeth Juncker* og *Jacques-Louis Ratéls* danske — æres den som æres bør.

A. Raulin.

Den unge Sigrid Undset

Aschehoug sender nå ut Sigrid Undsets nutidsromaner i en ny utgave — hittil er romanene og novelle-samlingene «Fru Martha Oulie», «Den lykkelige alder», «Jenny», «Våren», «Splinten av trolspeilet» og «Vårskyer» utkommet — i tilsammen fire bind. Det er bøker som forteller meget om dikterinnens vekst og modning i menneskelighet og kunnskap om enkle hverdagsmenneskers sinn og lykketrang. Fra bok til bok er det utfoldelsen av ett av vår litteraturs betydelige realistiske forfatterskap.

«St. Olav» kommer grundigere tilbake til det bilde disse bøkene gir oss av Sigrid Undsets dikteriske forståelse for sin samtids mennesker.

VÅR PRIMSTAV

BAROKK, 24. august. St. Bartholomeus, apostel. Han omvendte, sier tradisjonen, kongen av Armenia, men kongens bror var hedning og lot helgenen flå og halshugge, år 71. Merket står for kniven som ble brukt til flåing! Men merket er etterhvert — ganske matnyttig — blitt oppfattet slik at nå skulle bukkene slaktes, og dagen ble kalt «Berdon bukkekniv».

BLIND TELEFONIST — JUGOSLAVISK FLYKTNING

For vår klient, en 31-årig blind jugoslavisk flyktning søker vi stilling som telefonist. Har vært i Norge siden 1960. Har kelnerutdanning (Jugoslavia), norsk realskoleeksamen og telefonistkurs Huseby off. Blindeskole. Ferdighet i maskinskriving og blindeskrift. Behersker tysk, norsk og delvis engelsk.

Nærmere opplysninger:

DET NORSKE FLYKTNINGERÅD,
Sosialavdelingen,
Tomtegaten 8, Oslo 1.
Tif. 42 51 68.

Pietà

AV JOHANNA SCHWARZ

Jag kunde aldrig forstå
De andra var alltid liksom bundna
och deras ögon
som små gallerfönster
till mörka fångelserum.

På stämbandens strängaspel
slog de sina frihetssånger
så högt att de själva
inte hörde kedjorna klirra.

Mina armar har alltid varit fria
alltid beredda att sträcka sig mot
rymdens blånande gåva.
Genom öppna ögon
strömmar dagen
in i mina vita salar.

I mina vita salar
var Du hos mig
då himmelens heliga änglar
kom till mig för att lära sig jubla.

Från mina vita salar
har jeg sett Dig vandra åstad
till uppdrag, som endast min kärlek förstod.

Till mina vita salar
kommer Du åter i kvällens stund
med Ditt tunga byte
av lösta länkar.

Och Du visar mig den som var min,
kedjan jag aldrig kände —
och jag fattar att också min boning
hade varit ett fångtorn
som alla andras,
om inte Ditt mod
hade löst min kedja,
om inte Din kraft
hade störtat mitt fångtorn
och rest åt mig mina vita salar
förrän stenen blev till
och Du skilde mörker från ljus!

Norges Brannkasse
betyr trykkeshet

**LESERNE
SKRIVER**

Omkring liturgi-dekretet

Herr redaktør.

I liturgi-dekretets pkt. 36 fastslåes at bruken av det latinske sprog bibeholdes i den latinske (det vil vel si romerske) ritus. Men det heter videre at da det ikke sjelden kan være til stor nytte for folket at morsmål blir anvendt, kan dette gis en større plass. For messens vedkommende (pkt. 54) kan morsmålet gis en passende plass, særlig i de deler som «tilkommer folket». Men det sies i samme pkt. 54 uttrykkelig at det skal sørges for at de troende er istand til å resitere eller synge også disse deler på latin.

Et omhyggelig studium (pkt. 23) skal alltid gå forut for enhver forandring av liturgien, den sunne tradisjon skal respekteres samtidig som veien står åpen for legitime forandringer.

Det er altså ikke slik at konsilet gjennom dekretet har pålagt å fjerne latinen

eller foreta bestemte forandringer, men ved vide fullmakter til de lokale myndigheter — biskopene — åpnes adgang til forandringer, bl. a. anvendelse av morsmål i en viss utstrekning, forutsatt at dette er legitimt og ønskelig.

Siden det her er lagt opp til regionale splittelser, tilkommer det hvert distrikt å vurdere de nødvendige og ønskelige forandringer. Og det er for vårt vedkommende denne analyse av stedlige krav og behov på dette område, som fortsatt savnes.

Et stadig tilbakevendende argument er messens uforståelighet, påstanden om at legfolket i messen som den har vært feiret i de siste århundreder, er passive, uvitende, uforstående tilskuere, bare tilstede, men ikke medlevende. Denne påstand vekker protest og forargelse fordi den så absolutt ikke stemmer med almindelige katolikkens daglige personlige religiøse erfaringer. Medlevelse i messens mysterium har alltid — også i de siste 400 år og også i nåtiden — representert et levende kilde-spring av alvorlig, dypt kristen inspirasjon for almindelige mennesker. La oss derfor slippe å høre dette uforståelighets argument trukket frem som så viktig. Grunnene ligger dypere.

Selvsagt kan et 5 års gammelt barn ikke finne sin aftenbønns morsmåltekst igjen i liturgi form. Men er det så at en tilvoksende katolikk i vårt miljø idag — eller en voksen konvertitt for den saks skyld — har vesentlige vanskeligheter med å skjønne seg gjennom messens latinske tekst og dens oversettelser, så må i så fall søkelyset rettes

mot den undervisning skole og kirke gir om dette. Og det er sikkert riktig å gjøre det. I hvilken utstrekning har undervisningen her fulgt med tiden?

I en uttalelse (Motu Proprio «Sacram Liturgiam») utsendt fra Vatikanet i januar i år, bestemmes at de oppnevnte liturgikommisjoner i hvert bispedømme skal ha til oppgave «å fremme kjennskapen til og utøvelsen av liturgi». Dermed er det jo skapt et helt nytt organ for opplysningsvirksomhet på det liturgiske område. Og til det kan sikkert knyttes store forventninger.

Hva opplysninger angår ville det være kjærkomment om de forandringer som settes igang, i tide ble annonsert og begrunnet, at de ikke bare plutselig trer i kraft en søndag morgen, men alt da er forberedt til mottagelse.

Når liturgidekretet så sterkt understreker den omhu forandringer må foretas med, og at de bare kan foretas etter de høyere kirkelige instansers avgjørelse, er vel dette nettopp fordi det ikke dreier seg om en form og et innhold som er adskilte ting, men som er organisk vevet i hverandre.

Det er intet uttrykk for negativisme at der rettes en bønn til våre biskoper om å vise moderasjon i forandringer. Og siden det i dekretets pkt. 23 heter at de nye former som eventuelt innføres skal bety «en på sett og vis organisk utvikling av dem som allerede eksisterer», er det heller ikke for meget å be om at man slutter med å propagandere for det nye ved å nedvurdere det gamle.

Borghild Krane.

<p><i>Halden-</i> <i>firmaer</i></p>	<p><i>Karl Knap A/s</i> Tif. 2710 Bygningsartikler — Rør og Maskinforretning Linoleum</p>	<p>ØSTFOLD SNEKKERIFABRIKK Dører — Vinduer — Trapper Kjøkkeninnredninger Tif. 1630</p>
<p>KARL Y. OLSEN ENTREPRENØRFORRETNING Mur - Tre - Betong Tif 1977</p>	<p>OTTO E. ANONSEN BLIKKENSLAGERMESTER Ventilasjon og Bygningsarbeid Tif. 3439</p>	<p>F. JØRGENSEN Aut. rørlegger - Rørhandel Tif. 1844</p>
<p>OLAF STENBOCK Elektrisk Installasjon og Radioforretning Aut. Halden - Berg - Idd Telefon 1918 HALDEN Telefon 1918</p>	<p>HALDENS ARB. HANDELSFORENING Alt i gode varer i våre avdelinger</p>	<p>EINAR EKSTRAND Blomsterforretning - Gartneri Tif. 1334</p>
<p>HALDEN FARVEHANDEL A. Sandaker, Torvet Tif. 1264</p>	<p>Martha Klein Ahlsen Frukt - Sjokolade - Tobakk Tif. 1269</p>	<p>H. ANDERSEN Bok- og Papirhandel Storgt 24 HALDEN TIF. 2424</p>
<p>A/S HALDENS BRYGGERI</p>	<p>E. Sem A/s Bøker — Papir — Trykksaker</p>	<p>Einar Jonassen KOLONIAL Tif. 1896</p>

Latin eller norsk?

Herr redaktør.

Pater Thorn skriver («St. Olav» 4. juli): «Et sprog er jo til for å bli forstått, slik at enten må man lære det, eller få det oversatt.» Når det gjelder vår daglige omgang med sproget, så er dette riktig, men når det gjelder det sprog som Kirken benytter seg av i liturgien, er det noe i hans resonnement som mangler. Da skal ikke sproget bare forstås, eller brukes som middel til å meddele de troende liturgiens innhold, da skal sproget også være vakkert. Det siste er etter min mening en ganske vesentlig del av sprogets oppgave, det skal også ved sin skjønnhet bidra til å sette oss istand til å motta Den Hellige Ånd's nåde. En dikter som vil meddele sine lesere noe av det han har mottatt, inspirert av sin diktersjel, kludrer ikke med det sprog han bruker til denne meddelelse. Han vet, at hvor mange han vil nå, er avhengig av om han makter å gi sin idé en heldig sproglig form. Mennesket er nå engang skapt slik at når det møter noe som uskjønt eller direkte stygt, så vekkes det til avsky og vil føle seg frastøtt; møter det noe som er vakkert,

blir det tiltrukket og vil på en særlig måte søke å lære dette bedre å kjenne. Kirken benytter seg bevisst av dette på flere områder.

På samme måte har også det sprog kirken bruker som middel til å meddele sine troende liturgiens tekster sin plass, det er ikke til for bare å bli forstått. Det er her latinen som liturgiens sprog ved sin skjønnhet har sin egen oppgave. Det er således ikke likegyldig hvilket sprog Kirken benytter seg av i denne sammenheng.

I en parentes skriver pater Thorn: «Og samtidig ser de ut til å glemme hvilken anstøtssten latinen er for ikke-katolikker som overværer en katolsk gudstjeneste!» (Med «de» menes her katolikker som argumenterer mot fjernelse av latinen.) Nå må jeg spørre: For hvem er den katolske gudstjeneste en hovedsak, for de katolske troende, eller for en tilfeldig ikke-katolsk besøkende? Hvis pater Thorn mener en ikke-katolikk som med alvor prøver å nærme seg den katolske tro, kan jeg

vanskelig forestille meg at latinen skulle utgjøre noen uoverstigelig hindring. Men la oss allikevel, for å avhjelpe en eventuell vanskelighet på dette punkt, komme disse imøte. I messens første del, altså Introitus, epistel og evangelium, som på samme tid er den del av messen som faller noenlunde sammen med den norske lutherske gudstjeneste, meddeler Kirken seg til de troende som forkynner. Her skulle derfor en overgang til norsk falle noenlunde naturlig, særlig fordi både epistel og evangelium allikevel blir oversatt, som ordningen er nå. Den sentrale del av messen er imidlertid primært ikke av forkynnende men av tilbedende karakter, og spørsmålet om forståelsen av sproget er derfor av meget liten betydning. Derimot ville en overgang til norsk her, etter min oppfatning være fullstendig malplaset.

Et siste spørsmål: Hva med alle de vakre messer og hymner som finnes i det gregorianske Missale og Kyriale?

J. J.

KATOLSK INFORMASJON

Studiebrev.

Skriv etter prospekt.
P.boks 3664 gl.b. Oslo 1.

FRANCISKUSHJELPEN, OSLO

Lukket fra 1. juni til 1. sept.

LEGMANNSRÅDET OSLO KATOLSK BISPEDØMME

Kontortid hver onsdag kl. 18—20 i
Akersv. 5, 1. etg. Tlf. 41 04 41.

OSLO KATOLSK MENIGHETSPLEIE

Kontortid hver onsdag kl. 11—13.
Akersv. 5, Oslo.

ARENDAL

SHELL — ARENDAL

Tlf. kontor 2013
Anleggstlf. 1848

ADEL ELLEFSEN

Aut. Installasjonsforretning
Tlf. 1756 — Arendal — Tlf 1756

TRONDHEIM

ILA FARVEHANDEL

Telefon 25480

Alt i malerverer

INGV. ALSTAD

Fisk - Sild
Ilevollen 32 - Tlf. 20291
Trondheim

ARENDAL

BYGGMESTER HANS NILSEN

Nesset 362
Arendal
Tlf. 2647

VOLKSWAGEN

O. M. LUNDE & CO.
Sentralbord: 4040

OLAV SLAATTENE

Blomsterforretning. Begravelsesbyrå
Tlf. 1958
Havstad, Arendal

FYRINGSOLJE brukes av

St. Olavs kirke	}	Oslo
Bispegården		
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.		
St. Dominikus kirke		
Lunden Kloster	}	Arendal
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem		
Sta. Katarinahjemmet	}	Bergen
St. Franciskus Kirke		
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke	}	Hammerfest
Vår Frue Kirke		
Marias Minde		
St. Franciskusøstre- nes Moderhus		
Øyenklinikken	}	Hønefoss
St. Josephs Hosp., Drammen		
St. Torfinns Klinik, Hamar	}	Lillestrøm
St. Elisabeth Inst.		
St. Mikael's Kirke		
St. Mikael's Prestegård	}	Tromsø
St. Theresia kirke		
St. Franciskus Hosp.	}	Trondheim
St. Magnus Kirke		
St. Magnus presteg.	}	Tønsberg
St. Elisabeth Hosp.		
Vår Frue Kirke		
Bispegården	}	Trondheim
St. Olavs Kirke, Bispegården		
St. Olavs kirke	}	Tønsberg
St. Olavs Prestegård		
St. Olavs Klinik		

Ved bestilling av olje:
Oslo 68 34 60 - Service 41 79 80

OBS: Bestilling på abonnement, annonser, og henvendelser vedr. adresseforandring, kontingent o.l. bes vennligst rettet til bladets ekspedisjon: St. Olav Bokhandel, Akersv. 5, Oslo. Tlf. 42 31 70.

OSLO

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

OSLO

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 43 22 36

Privat 55 77 87 - 69 43 72

E. Sunde & Co. Rørleggerbedrift A/s

Varme- og sanitæranlegg

Byggevarer - Beslag - Ovner
Verktøy - Fliser - Linoleum
Tapeter - Farvehandler
Kjøkkenutstyr

THIIS & CO. A S

Haakon VII's gt. 1, Oslo
Sentralbord 41 77 30

THRONSEN & CO. BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgate 3b, Oslo
Telefon 33 18 34 - 33 32 37

ERLING MOE

God fisk

NOBERG & CO. A.S

MARGARINFABRIKK

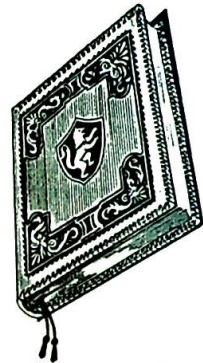
OSLO

Leverandør av den bekjente
«NOCO» margarin

HØYESTERETTSADVOKAT
GEORG LOUS
DRAMMENSVN. 4 - OSLO

**Til daglig
nytte
og glede**

Omslag til
TELEFONKATALOGEN
i florentinsk
lærplastikk med
dekorative preg.

Ensfarget kr. 15.—
Flerfarget kr. 18.—

Vi sender også pr.
postoppkrav.

Cralligani

STORTINGSGET. 22
NEDRE SLOTTSGT. 25
OSLO

*Våre annonsører
er gode firmaer!*